

BRICS-T Ülkelerinde Ekonomik Küreselleşme, Vergi Yükü ve Yatırım Özgürlüğünün Doğrudan Yabancı Yatırımlara Etkisi

Tunahan DEĞİRMENCİ
Sakarya Üniversitesi
tunahandegirmenci@sakarya.edu.tr
ORCID ID: 0000-0002-8903-7883

Mehmet AYDIN
Sakarya Üniversitesi
mehmetaydin@sakarya.edu.tr
ORCID ID: 0000-0003-0780-1663

Oktay KIZILKAYA
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
okizilkaya@ahievran.edu.tr;
ORCID ID: 0000-0002-7165-6088

Araştırma Makalesi	DOI: 10.31592/aeusbed.1440862
Geliş Tarihi: 22.01.2024	Revize Tarihi: 27.03.2024
	Kabul Tarihi: 31.03.2024

Atf Bilgisi

Değirmenci, T., Aydın, M. ve Kızılkaya, O. (2024). BRICS-T ülkelerinde ekonomik küreselleşme, vergi yükü ve yatırım özgürlüğünün doğrudan yabancı yatırımlara etkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(1), 228-243.

ÖZ

Ekonomik küreselleşme ticari ve finansal küreselleşme yoluyla yeni pazarlara erişimi kolaylaştırabilirken, rekabeti ve yatırım maliyetlerini artırabilir. Ticari küreselleşme, uluslararası ticaretin artmasına ve ticaret engellerinin azalmasına yol açabilir. Finansal küreselleşme ise sermaye akışlarının serbestleşmesine ve uluslararası finansal piyasaların entegrasyonunu sağlayabilir. Vergi politikalarındaki değişiklikler, yatırımcıların kar marjlarını etkileyebilir ve yatırım yapma isteklerini azaltabilir veya artırabilir. Vergi yükü artışları, yatırımcıları caydırabilir ve yatırım özgürlüğündeki kısıtlamalar, yatırımların serbest akışını engelleyebilir. Yatırım özgürlüğünün azalması ise yabancı yatırımcılar için tercih edilmeyebilir. Bu faktörlerin dengeli bir şekilde yönetilmesi, doğrudan yabancı yatırımların sürdürülebilir ve istikrarlı bir şekilde artmasını sağlayabilir. Bu çalışmada 1995-2021 dönemi için BRICS-T ülkelerinde ekonomik küreselleşme, vergi yükü ve yatırım özgürlüğünün doğrudan yabancı yatırımlar üzerindeki etkisi Augmented Mean Group (AMG) panel uzun dönem tahmincisiyle incelenmektedir. Çalışma sonuçlarına göre Brezilya, Hindistan ve BRICS-T ülkelerine ait panelde ekonomik küreselleşme doğrudan yabancı yatırımları artırmaktadır. Çin'de yatırım özgürlüğü doğrudan yabancı yatırımları artırmaktadır. Öte yandan vergi yükü Güney Afrika'da doğrudan yabancı yatırımları azaltırken Türkiye'de artırmaktadır. Genel olarak BRICS-T ülkelerinin, dış ticareti kolaylaştıran politikaları desteklemeleri önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Küreselleşme, vergi yükü, ekonomik özgürlük, doğrudan yabancı yatırım.

The impact of economic globalization, tax burden and investment freedom on foreign direct investments in BRICS-T countries

ABSTRACT

While economic globalization can facilitate access to new markets through trade and financial globalization, it can increase competition and investment costs. Business globalization can lead to increased international trade and reduced trade barriers. Financial globalization can lead to the liberalization of capital flows and the integration of international financial markets. Changes in tax policies can affect investors' profit margins and reduce or increase their willingness to invest. Tax burden increases may deter investors, and restrictions on investment freedom may impede the free flow of investments. The decrease in investment freedom may not be preferred for foreign investors. A balanced management of these factors can ensure a sustainable and stable increase in foreign direct investments. This study examines the impact of economic globalization, tax burden, and investment freedom on foreign direct investments in BRICS-T countries for the 1995-2021 period with the Augmented Mean Group (AMG) panel long-run estimator. According to the study results, In Brazil, India, and BRICS-T countries, economic globalization increases foreign direct investment. Investment freedom in China increases foreign direct investment. On the other hand, while the tax burden reduces direct foreign investments in South Africa, it increases it in Turkey. In general, it is recommended that BRICS-T countries support policies that facilitate foreign trade.

Keywords: Globalization, tax burden, economic freedom, foreign direct investment.

Giriş

Doğrudan yabancı yatırımlar, bir ülkedeki yerel ekonomiye yapılan dış doğrudan yatırımları ifade eder ve genellikle ekonomik büyüme, teknolojik transfer ve istihdam gibi pozitif etkileri vardır. Bu kapsamda küresel ekonomide doğrudan yabancı yatırımları artırmaya yönelik çeşitli kamu politikalarına yer verilmektedir (Ayaydın, 2010). Ancak, ekonomik küreselleşme, vergi politikaları ve yatırım özgürlüğündeki değişimler, doğrudan yabancı yatırımın ülkeye girmesini ya da bu yatırımlar yapılsa bile ekonomideki etkilerini olumlu veya olumsuz yönde etkileyebilir.

Ekonomik küreselleşme, ticari küreselleşme ve finansal küreselleşmeyi içeren geniş bir kavramdır. Ticari küreselleşme, mal ve hizmet ticaretinin sınırların ötesine yayılması anlamına gelirken, finansal küreselleşme ise sermaye akışlarının ulusal sınırları aşması ve uluslararası finansal piyasaların entegrasyonu olarak ifade edilebilir (Elmawazini, 2013). Bu iki unsur, ekonomik küreselleşmenin önemli bileşenlerini oluşturur. Bu bağlamda doğrudan yabancı yatırımlar üzerinde önemli potansiyel etkilere sahip olabilirler. Ticari küreselleşme, uluslararası ticaretin artmasına ve ticaret engellerinin azalmasına yol açar. Bu durum, doğrudan yabancı yatırımları artırabilir çünkü daha fazla ticaret, yabancı yatırımcılar için pazarlama ve dağıtım imkânlarını artırabilir. Ancak, aynı zamanda yerel işletmeler için de daha fazla rekabet ortamı yaratabilir. Daha açık bir ticaret ortamı, yerel işletmelerin uluslararası rekabetle başa çıkma becerilerini artırmalarını teşvik ederken, aynı zamanda bazı sektörlerde yerel işletmelerin zayıflığını ve hatta kapanmasını da tetikleyebilir (Marković, 2008). Finansal küreselleşme ise sermaye akışlarının serbestleşmesine ve uluslararası finansal piyasaların entegrasyonuna yol açar. Bu durum, doğrudan yabancı yatırımları artırabilir çünkü sermaye hareketlerinin serbestleştirilmesi, yabancı yatırımcıların daha kolay ve hızlı bir şekilde sermaye transferi yapmalarını sağlayabilir (Carp, 2014). Örneğin, Türkiye 1980'li yılların sonlarında sermaye hareketlerini serbestleştirilmesi sayesinde doğrudan yabancı yatırımlarını ciddi ölçüde artırmıştır. Ancak, finansal küreselleşmenin aşırı olduğu durumlarda, sermaye spekülasyonu ve finansal istikrarsızlık riski artabilir. Bu durum, yerel ekonomiler için istikrarsızlık ve dışa bağımlılık riskini artırabilir. Görüldüğü üzere ekonomik küreselleşme doğrudan yabancı yatırımları ve ülkenin ekonomik durumunu etkileme potansiyeli olan bir faktördür. Küreselleşmenin dışında ülkenin vergi politikası yatırımcılar için en önemli kriterlerden biridir (Camara, 2023; El Fakiri ve Cherkaoui, 2024; Hartman, 1985). Vergi politikalarındaki değişiklikler, doğrudan yabancı yatırımları cezbedebilir veya engelleyebilir. Düşük vergi oranları yatırımı teşvik ederken, aşırı düzenlemeler veya yüksek vergi yükleri yatırımcıları caydırabilir. Vergi yükünün ekonomi üzerindeki bu güçlü etkilerinden dolayı ekonomik özgürlüğün bir bileşeni olarak kabul edilmektedir. Vergi yükünün optimum seviyeden fazla olması halinde mükelleflerin karar ve tercihlerin olumsuz yönde etkileyecektir. Bu yüzden onları ekonomik anlamda kısıtlayacaktır. Vergi yükü gibi yatırım özgürlüğü de ekonomik özgürlüklerden biri olarak kabul edilmektedir. Yatırım özgürlüğü birçok fakrlı göstergeden oluşan bir indeks olarak ölçülmektedir. Yatırım özgürlüğündeki kısıtlamalar da vergi yükündeki benzer etkilere neden olabilir; daha fazla özgürlük ve esneklik yabancı yatırımcıları çekerken, aşırı kısıtlamalar yatırım akışını sınırlayabilir (Akar ve Özcan, 2020; Çoban, 2020; Korle, Amoah, Hughes, Pomeyie ve Ahiabor, 2020).

Küresel ekonomide BRICS-T ülkeleri ekonomik büyüme ve uluslararası ticaretteki artan rolleriyle dikkat çekmektedir. Bu kapsamda bu ülkelerde doğrudan yabancı yatırımlar önemli bir faktör olarak kabul edilmektedir. BRICS-T ülkeleri, dünya ekonomisinin önemli bir kısmını temsil eden büyük pazarlara ve dinamik iş ortamlarına sahiptir. Bu ülkeler, düşük maliyetli işgücü, doğal kaynak zenginlikleri ve hızla büyüyen tüketici talepleri gibi avantajlara sahiptirler (Sadiq, Shinwari, Usman, Ozturk ve Maghyreh, 2022; Ullah, Luo, Adebayo ve Kartal, 2023). Bu nedenle, doğrudan yabancı yatırımlar, bu ülkelerde ekonomik büyümeyi desteklemenin ve rekabet güçlerini artırmanın önemli bir aracı olarak kabul edilmektedir (Aydın ve Değirmenci, 2024). Doğrudan yabancı yatırımların bu ülkelerdeki güçlü etkilerinden dolayı bu yatırımların ülkeler için belirleyicilerinin araştırılması önem arz etmektedir. Bu motivasyondan ve yukarıdaki teorik altyapıdan hareketle bu çalışmada BRICS-T ülkelerinde 1995-2021 dönemi için ekonomik küreselleşme, vergi yükü ve yatırım özgürlüğünün doğrudan yabancı yatırımlara etkisi araştırılmaktadır. Kapsamlı bir literatür araştırması sonucunda doğrudan yabancı yatırımcıların belirleyicilerine yönelik bu değişkenlerin

birlikte incelendiği çalışmaya rastlanmamıştır. Ayrıca çalışmaların çoğunluğu tek bir ülkeye yönelik olup BRICS-T ülkeleri gibi uluslararası ticarete önemli yere sahip ülkelere yönelik araştırmalar ihmal edilmiştir. Çalışmanın bu yönleriyle literatürde yeni bir bakış açısı ve tartışma alanı oluşturması beklenmektedir.

Çalışmanın takip eden bölümünde konuya ilişkin literatür taraması sunulmaktadır. Sonraki bölümde yöntem başlığı altında araştırma modeli, veri tanımları ve ampirik bulgulara yer verilmektedir. Son olarak sonuç ve politika önerileri sunulmaktadır.

Doğrudan yabancı yatırımları etkileyen faktörler üzerine özellikle gelişmekte olan ülkeler nezdinde oldukça geniş bir ampirik literatür mevcuttur. Bu çalışmaların büyük çoğunluğu işgücü maliyeti, dış açıklık, altyapı kalitesi, pazar büyüklüğü, siyasi istikrar, küreselleşme vb. faktörleri doğrudan yabancı yatırım akışını yönlendiren temel faktörler olarak tanımlamıştır (Blonigen ve Piger 2014; Chakrabarti, 2001; Faeth 2009; Kolstad ve Villanger 2008). Literatürde ev sahibi ülkedeki yurtiçi yatırım ortamını doğrudan yabancı yatırımın belirleyicisi olarak kabul eden çalışmalar da bulunmaktadır. Vergi yükü ve yatırım özgürlüğü bu faktörler arasında kabul edilmektedir. Bu bölümde vergi yükü, yatırım özgürlüğü ve ekonomik küreselleşmenin doğrudan yabancı yatırımlar üzerindeki etkisine ilişkin bazı temel bulguları ve bakış açılarını özetleyen bir literatür taraması yer almaktadır.

Kurumlar vergisi oranları ve işletmeler üzerindeki diğer vergiler de dâhil olmak üzere vergi yükü, doğrudan yabancı yatırım girişlerini etkileyen faktörler arasında kabul görmektedir. Vergi yükünün doğrudan yabancı yatırımlar üzerindeki etkisi akademik literatürde kapsamlı bir şekilde incelenmiştir. Bu ilişkiyi literatürde birçok çalışma araştırmıştır. Hines (1996), çalışmasında eyalet düzeyindeki vergilerin ABD'deki doğrudan yabancı yatırımları nasıl etkilediğini analiz etmiştir. Eyalet vergi oranlarındaki değişikliklerin yabancı yatırımcıların kararlarını önemli ölçüde etkilediğini ve vergi yükünün yatırım modellerini şekillendirmede çok önemli bir rol oynadığını ortaya koymuştur. Markusen ve Maskus (2002), vergi politikalarının rolü de dâhil olmak üzere doğrudan yabancı yatırımlara ilişkin çeşitli teorik yaklaşımları analiz etmiştir. Vergi rejimlerindeki farklılıkların, çok uluslu şirketlerin yatırım kararlarını almaya yönlendirdiğini ileri sürerek doğrudan yabancı yatırımlarda vergi hususlarının önemini vurgulamışlardır. Desai, Foley ve Hines (2007), birden fazla ülkeden elde edilen verileri kullanarak vergilerin doğrudan yabancı yatırımlar üzerindeki etkisine ilişkin kapsamlı bir analiz gerçekleştirmiştir. Çalışmada daha yüksek kurumlar vergisi oranlarının daha düşük doğrudan yabancı yatırım girişi seviyeleriyle ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Benzer şekilde Clausing (2009), Ekonomik İş Birliği ve Kalkınma Örgütü (Organization for Economic Cooperation and Development [OECD]) ülkelerinde kurumlar vergisindeki artışların doğrudan yabancı yatırım üzerindeki etkileri incelenmiştir. Çalışmada vergi oranları ile doğrudan yabancı yatırımlar arasında önemli bir ilişkinin tespiti raporlanmıştır. Çalışmada, belirli bölgelerdeki daha yüksek vergi yüklerinin bu bölgelerdeki doğrudan yabancı yatırım faaliyetlerinin azalmasına yol açabileceği vurgulanmıştır. Chen ve Moore (2010), ekonomik küreselleşmenin çok uluslu şirketlerin vergilendirilmesine etkisini incelemiştir. Çalışma, ekonomik küreselleşmenin vergi politikalarını ve çok uluslu şirketlerin vergi ödemelerini nasıl etkilediğini analiz etmiştir. Bulgular, ekonomik küreselleşmenin vergi politikaları üzerinde baskı yarattığını ve bu durumun doğrudan yabancı yatırımları etkileyebileceğini öne sürmektedir. Diamond, Zodrow ve Carroll (2013) ABD ekonomisi ve 19 OECD ülkesi için düşük kurumlar vergisi oranlarının doğrudan yabancı yatırım üzerindeki etkileri araştırılmıştır. Çalışmada yüksek kurumlar vergisi oranlarının yatırım üzerinde olumsuz etkisi olduğu ortaya konmuştur. Abdioğlu, Biniş ve Arslan (2016), çok uluslu şirketlere daha fazla avantaj sunan ülkelerde doğrudan yabancı yatırım seviyelerinin daha yüksek olduğunu raporlamıştır. Çalışmaya göre, kurumlar vergisindeki indirim oranları daha düşük vergi yükü oluşturmakta ve buna bağlı olarak doğrudan yabancı yatırım girişlerinin artmasında büyük rol oynamaktadır. Uddin, Chowdhury, Zafar, Shafique ve Liu (2019), vergi yükünün Güney Asya ülkelerindeki doğrudan yabancı yatırımlar üzerinde etkisini incelemiştir. Bulgular, vergi yükünün doğrudan yabancı yatırımları olumsuz yönde etkilediğini ve yatırım özgürlüğünün artırılmasının doğrudan yabancı yatırımları teşvik edebileceğini göstermektedir. Genel olarak literatür değerlendirildiğinde, vergi yükünün doğrudan yabancı yatırım girişlerinin ve çokuluslu şirketlerin yatırım kararlarının kritik bir belirleyicisi olduğunu ileri sürmektedir. Şirketler vergi yükümlülüklerini en aza indirmeye ve küresel yatırım stratejilerini optimize etmeye

çalıştıklarından, daha yüksek vergi oranları veya olumsuz vergi politikaları genellikle azalan doğrudan yabancı yatırım faaliyetleriyle ilişkilidir.

Yatırım özgürlüğü, ev sahibi ülkelerin yabancı yatırımcılara kendi sınırları içerisinde faaliyet göstermelerine ne ölçüde izin verdiklerini ifade etmektedir. Yatırım özgürlüğü ile doğrudan yabancı yatırım arasındaki ilişki üzerine yapılan araştırmalar daha fazla yatırım özgürlüğünün daha yüksek düzeyde doğrudan yabancı yatırım girişiyle ilişkili olduğunu ifade etmiştir. Wei (2000), 82 ülkeden oluşan bir örneklemede doğrudan yabancı yatırım girişleri üzerinde yatırım özgürlüğünün etkisi incelenmiştir. Çalışma, yatırım özgürlüğü ve doğrudan yabancı yatırımlar arasında olumlu bir ilişki tespit edilmiş ve yabancı yatırım üzerinde daha az kısıtlama olan ülkelerin daha yüksek düzeyde doğrudan yabancı yatırım çekme eğiliminde olduğunu göstermiştir. Li ve Resnick (2003), Afrika'da yatırım özgürlüğünün doğrudan yabancı yatırım üzerindeki etkisini araştırmış ve daha liberal yatırım politikalarına sahip ülkelerin daha yüksek düzeyde doğrudan yabancı yatırım çekme eğiliminde olduğunu tespit etmiştir. Bengoa ve Sanchez-Robles (2003), yatırım özgürlüğünün rolüne odaklanarak 69 ülkeden oluşan bir panelde doğrudan yabancı yatırım girişlerinin belirleyicilerini araştırmıştır. Çalışmanın bulguları, yatırım özgürlüğünün doğrudan yabancı yatırım girişleri üzerinde önemli bir olumlu etki yarattığını gösteriyor; bu da yatırım liberalizasyonunun daha fazla olduğu ülkelerin daha yüksek düzeyde doğrudan yabancı yatırım çektiğini göstermiştir. Çalışma, doğrudan yabancı yatırımların yönlendirdiği kalkınmayı teşvik etmek için yatırım kısıtlamalarını azaltmayı amaçlayan politika reformlarının önemini altını çizmiştir. Busse ve Hefeker (2007), 96 ülke için panel verileri kullanarak yatırım özgürlüğünün doğrudan yabancı yatırım akışları üzerindeki etkisini araştırmıştır. Bulgular, daha fazla yatırım özgürlüğünün daha yüksek düzeyde doğrudan yabancı yatırım çekme eğiliminde olduğunu göstermektedir. Daha liberalleştirilmiş yatırım rejimlerine sahip ülkelerin yabancı yatırımcılar için daha elverişli bir ortam sunduğunu ve bunun da artan doğrudan yabancı yatırım girişlerine yol açtığını ileri sürmüştür. Al-Sadig (2009), 77 gelişmekte olan ülkede yatırım özgürlüğünün doğrudan yabancı yatırım girişleri üzerindeki etkisini analiz etmiştir. Çalışma, özellikle iyi gelişmiş finansal piyasalara ve daha güçlü mülkiyet hakları korumasına sahip ülkelere, yatırım özgürlüğü ve doğrudan yabancı yatırım arasında olumlu bir ilişki tespit etmiştir. Al-Sadig (2009), doğrudan yabancı yatırımların yönlendirdiği ekonomik büyümeyi teşvik etmede yatırım özgürlüğünü artırmayı amaçlayan politika reformlarının rolünü vurgulamıştır. Cheung ve Moore (2010), yatırım özgürlüğü gibi kurumsal faktörlerin Çin'in dışa doğru doğrudan yabancı yatırımlarını nasıl etkilediğini analiz etmiştir. Daha fazla yatırım özgürlüğüne sahip ülkelerin Çin'den daha fazla doğrudan yabancı yatırım çekme eğiliminde olduğunu, bu da politika liberalizasyonunun dışarıya yatırım akışlarını olumlu yönde etkileyebileceğini ileri sürmüştür. Bergstrand ve Egger (2013), yatırım özgürlüğü ve diğer çeşitli faktörlerin yabancı yatırım akışları üzerindeki etkisini karşılaştırmışlardır. Çalışma, yatırım özgürlüğünün doğrudan yabancı yatırımları olumlu yönde etkilediğini ve ekonomik küreselleşme ile birlikte bu etkinin arttığını ileri sürmektedir. Jensen ve Malesky (2018), Vietnam'da yatırım özgürlüğünün doğrudan yabancı yatırım üzerindeki etkisini incelemiş ve iki değişken arasında pozitif bir ilişki bulmuştur. Çalışma daha liberal yatırım rejimlerine sahip ülkelerin yabancı yatırımcılar için daha çekici olduğunu, çünkü bu ülkelerin daha fazla kesinlik ve mülkiyet haklarının korunmasını sunduğunu ifade etmiştir. Goh ve Javorcik (2018), yatırım özgürlüğünün ticari serbestleşme ile doğrudan yabancı yatırım modellerini etkilemek için nasıl etkileşime girdiğini araştırmıştır. Bulgular, ticareti serbestleştirme politikalarının yanı sıra açık yatırım rejimlerine sahip ülkelerin, kısıtlayıcı yatırım düzenlemelerine sahip olanlara kıyasla daha yüksek doğrudan yabancı yatırım akışı yaşadığını gösteriyor. Shikur (2024) Afrika ülkelerinde ekonomik özgürlüğün doğrudan yabancı yatırım üzerinde önemli olumlu etkilerinin olduğunu göstermiştir. Genel olarak literatür, yatırım özgürlüğü ile doğrudan yabancı yatırım girişleri arasında güçlü ve önemli bir pozitif ilişkiye işaret etmekte ve yabancı yatırımcıları çekmek ve ekonomik büyümeyi teşvik etmek için yatırım rejimlerini serbestleştirmeyi amaçlayan politika reformlarının önemini vurgulamaktadır. Bu çalışmalar toplu olarak, doğrudan yabancı yatırım girişlerinin önemli bir belirleyicisi olarak yatırım özgürlüğünün önemini ortaya koymaktadır. Açıklığı, şeffaflığı ve yatırımcıların korunmasını teşvik eden politikalara öncelik veren ülkeler genellikle daha yüksek düzeyde yabancı yatırım çeker ve bu da küresel ölçekte ekonomik kalkınmaya ve rekabet edebilirliğe katkıda bulunabilir.

Ekonomik küreselleşmenin doğrudan yabancı yatırım akışları üzerindeki etkisini çeşitli çalışmalar araştırmıştır. Gorg ve Strobl (2001), küreselleşmenin çok uluslu şirketlerin doğrudan yabancı yatırım yer tercihleri üzerindeki etkisini araştırmıştır. Çalışma Avrupa ülkelerine odaklanırken küreselleşmenin, pazar entegrasyonu ve azalan ulaşım maliyetleri gibi faktörler yoluyla, doğrudan yabancı yatırımların daha büyük pazarlara ve daha iyi altyapıya sahip ülkelerde yoğunlaşmasına yol açtığını vurgulamıştır. Bu, ekonomik küreselleşmenin doğrudan yabancı yatırımların coğrafi dağılımını şekillendirmede önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Benzer şekilde Wei (2003) küreselleşmenin Çin'deki doğrudan yabancı yatırım üzerindeki etkisini incelemiş ve ticari açıklık ile doğrudan yabancı yatırım girişleri arasında pozitif bir ilişki bulmuştur. Ancak bazı çalışmalar, ekonomik küreselleşme ile doğrudan yabancı yatırım arasındaki ilişkinin ev sahibi ülkedeki kalkınma düzeyi, kurumsal kalitesi ve politika ortamı gibi faktörlere bağlı olabileceğini ileri sürmektedir (Aizenman ve Noy, 2009). Wei ve Wu (2002), ekonomik küreselleşmenin bölgesel gelir eşitsizliği üzerindeki etkisini Çin örneği üzerinden incelemiştir. Çalışma, ekonomik küreselleşmenin bazı bölgelerde gelir eşitsizliğini artırabileceğini öne sürmektedir. Çalışmada bu durum, yabancı yatırımların yoğunlaştığı bölgelerde vergi yükünün artması veya yatırım özgürlüğünün kısıtlanması gibi faktörlerle ilişkilendirilmiştir. Alfaro, Chanda, Kalemli-Ozcan ve Sayek (2004) küreselleşme ile doğrudan yabancı yatırım arasındaki ilişkiyi firma düzeyinde bir bakış açısıyla araştırmıştır. Araştırmaları, doğrudan yabancı yatırım girişlerini çekmede kurumsal kalite ve politika istikrarının önemini vurgulamıştır. Ekonomik küreselleşme firmalara uluslararası alanda genişleme fırsatları yaratırken, yabancı yatırımların sürdürülebilirliğini ve karlılığını sağlamak için uygun kurumsal ortamların da gerekli olduğunu savunmuştur. Carkovic ve Levine (2005), ticari açıklık ve finansal serbestleşme gibi değişkenlerle ölçülen ekonomik küreselleşmenin doğrudan yabancı yatırımlar üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu tespit etmiştir. Ülkeler ekonomilerini uluslararası ticarete ve yatırıma açtıkça yabancı yatırımcılar için daha cazip yerler haline geldiklerini savunmuştur. Blonigen ve Wang (2005) ticari açıklık, teknolojik ilerleme ve kurumsal gelişme gibi faktörleri dikkate alarak küreselleşmenin doğrudan yabancı yatırımlar üzerindeki etkisini incelemiştir. Çalışmaları, ekonomik küreselleşme ile doğrudan yabancı yatırım arasında pozitif bir ilişki buldu ve küresel ekonomiye daha fazla entegre olan ülkelerin daha yüksek düzeyde yabancı yatırım çekme eğiliminde olduğunu ileri sürmüştür. Aluko, Chen ve Opoku (2023) yatırım küreselleşmesinin 47 Afrika ülkesinde doğrudan yabancı yatırımlar üzerinde ciddi olumlu etkilerinin olduğunu ortaya koymuştur. Genel olarak literatür, ekonomik küreselleşme ile doğrudan yabancı yatırım arasında genel olarak olumlu bir ilişki olduğunu öne sürmektedir (Chirilă-Donciu, 2013; Pandya, 2016; Pekarskiene ve Susniene, 2015). Ticari açıklığı, finansal serbestleşmeyi ve kurumsal reformları teşvik eden politikalar yoluyla küreselleşmeyi benimseyen ülkeler, daha yüksek düzeyde yabancı yatırım yapma eğilimindedir. Bununla birlikte, küreselleşmenin doğrudan yabancı yatırımları etkilediği farklı mekanizmalar ve kanallar ülkeler ve bölgeler arasında değişiklik göstermektedir.

Genel olarak literatür, ekonomik küreselleşmenin, daha düşük vergi yüklerinin ve daha fazla yatırım özgürlüğünün doğrudan yabancı yatırım girişleriyle pozitif yönde ilişkili olduğunu ileri sürmektedir. Ancak bu ilişki, ev sahibi ülkenin gelişmişlik düzeyi, kurumsal kalitesi ve politika ortamı gibi faktörlere bağlı olarak değişiklik gösterebilmektedir. Ayrıca, doğrudan yabancı yatırımın belirleyicilerini analiz ederken pazar büyüklüğü, altyapı ve siyasi istikrar gibi diğer faktörlerin de dikkate alınması önemlidir. Ancak, bu konuda daha fazla araştırma yapılması ve farklı ülkelerdeki politika değişikliklerinin doğrudan yabancı yatırım akışlarına olan etkilerinin daha derinlemesine incelenmesi gerekmektedir. Son olarak ilgili literatürde BRICS-T ülkeleri özelinde bir çalışmaya rastlanmamıştır. Ekonomik küreselleşmenin oldukça önemli olduğu BRICS-T ülkelerinde ekonomik küreselleşmenin itici güçleriyle birlikte bu faktörlerin doğrudan yabancı yatırımlara etkisinin belirlenmesi gerektiği düşünülmektedir.

Yöntem

Bu çalışma, panel eşbütünlük ve uzun dönem tahminleri ile 1995-2021 döneminde BRICS-T (Brezilya, Çin, Hindistan, Güney Afrika, Rusya ve Türkiye) ülkelerinde vergi yükü (VY), yatırım özgürlüğü (YO), ve ekonomik küreselleşme (EK)'nin doğrudan yabancı yatırımlar (DYY) üzerindeki etkisini ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır.

Araştırma Modeli

Bu çalışmada, DYY'yi etkileyen faktörler incelenmektedir. Bu amaçla, üç açıklayıcı değişkeni içeren aşağıdaki model kullanılmaktadır.

$$Model : \ln DYY_{it} = a_0 + a_1 \ln VY_{it} + a_2 \ln YO_{it} + a_3 \ln EK_{it} + \varepsilon_{it} \quad (1)$$

Burada “ ε_{it} ” hata terimini temsil etmektedir. Ayrıca, modelde yer alan tüm seriler logaritmik formda kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Bu çalışmanın çalışma grubunu BRIC-T ülkeleri oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Eşitlik 1’de verilen, araştırma modelinde kullanılan değişkenler ikincil verilerden oluşmaktadır. Veriler ilgili kuruluşların açık kaynaklı resmi internet sitelerinden temin edilmiştir. Açık kaynaklarda yer almayan veriler yazarlar tarafından ilgili kurumdan talep edilerek temin edilmiş ve modele dahil edilmiştir. Çalışmada ikincil veriler kullanıldığı için etik kurul onay belgesi temin edilmemiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu çalışmada kullanılan değişkenlerle ilgili bilgilerin ayrıntılı bir dökümünü Tablo 1’de sunulmaktadır.

Tablo 1
Değişken Tanımları

Değişken	Gösterge	Ölçüm	Kaynak	Beklenen Etkiler
Doğrudan Yabancı Yatırımlar	DYY	Net girişler, %GSYH	Dünya Bankası	
Vergi Yükü	VY	İndeks	The Heritage Foundation	(+.-)
Yatırım Özgürlüğü	YO	İndeks	The Heritage Foundation	(+)
Ekonomik Küreselleşme	EK	İndeks	KOF	(+)

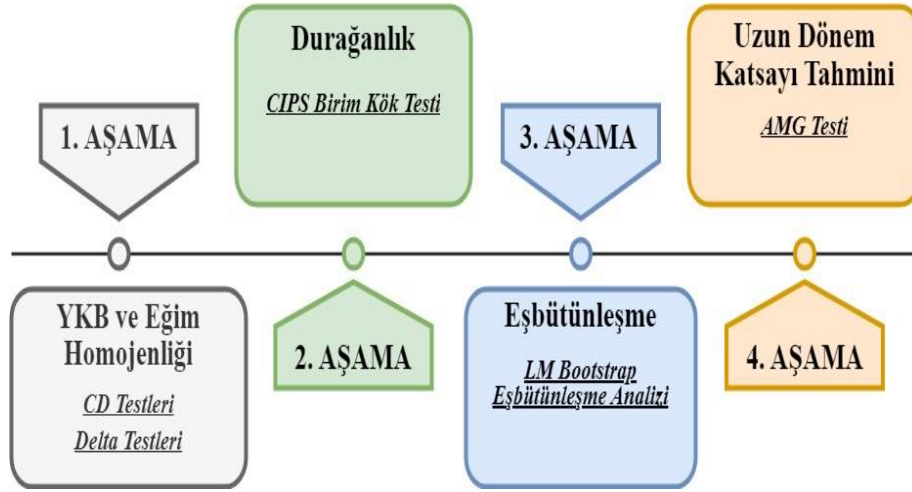
Yukarıda tanımları verilen veriler Stata 17, Gauss 16 ve Eviews 12 programları kullanılarak analiz edilmiştir.

Araştırma Etiği

Bu çalışmada ekonometrik yöntemlerden faydalanılmıştır. Ekonometrik yöntemlerde kullanılan veriler açık kaynaklı olarak uluslararası kuruluşların veri tabanlarında bulunmaktadır. Bu yüzden bu çalışma etik kurul kararı gerektirmemektedir.

Bulgular

Eşitlik 1’de açıklanan modelin ampirik incelemesi aşamasında Şekil 1’de gösterilen ampirik stratejiden yararlanılmıştır.

Şekil 1. Ampirik Strateji

Bu çalışmanın ampirik araştırma fazı Şekil 1’de görüldüğü gibi dört aşamada planlanmıştır. Panel veri analizlerinde, serilerdeki şokların paneli oluşturan birimleri ne ölçüde eşit derecede etkilediğinin ve birimler arasındaki eğimlerin homojen olup olmadığının tespit edilmesi önem arz etmektedir. Bu amaçla, ampirik analizlerin birinci aşamasında, yatay kesit bağımlılığı (YKB) ve eğitim homojenliği araştırılmıştır. Çalışmada YKB’yi test etmek için Breusch ve Pagan’ın (1980) CD_{BP} , Pesaran’ın (2004) CD_{LM} ve Pesaran’ın (2015) CD analizleri kullanılmıştır. CD_{BP} ve CD_{LM} analizleri YKB’yi YKB yoktur hipotezi altında sınarken, CD analizi YKB’nin zayıf olduğu hipotezi altında YKB’nin gücünü araştırmaktadır.

Tablo 2
YKB ve Eğitim Homojenliği Sonuçları

Variables	YKB			Eğim Homojenliği	
	CD_{LM}	CD_{BP}	CD	Test	Test stat.
DYY	5.90 ^a	47.33 ^a	2.49 ^b	$\hat{\Delta}$	4.05 ^a
VY	8.56 ^a	61.89 ^a	1.38	$\hat{\Delta}_{Adj}$	4.49 ^a
YO	10.65 ^a	73.31 ^a	3.26 ^a		
EK	30.79 ^a	183.67 ^a	12.48 ^a		

“a” ve “b” incelenen yöntem için temel hipotezin sırasıyla “%1” ve “%5” anlamlılık seviyesinde reddildiğini göstermektedir.

Tablo 2’deki sonuçlar değerlendirildiğinde, YKB analizlerinin bulguları, CD_{BP} ve CD_{LM} analizlerine göre Eşitlik 1’de yer alan tüm değişkenlerde YKB’nin var olduğunu ve bu YKB’nin CD analizine göre VY hariç (VY’de zayıf) güçlü olduğunu göstermektedir. Eğitim homojenliğinin değerlendirilmesi aşamasında ise Pesaran ve Yamagata (2008) tarafından önerilen delta analizleri kullanılmıştır. Delta analizlerinde eğitim homojenliği, eğimin homojen olduğu temel hipotezi altında $\hat{\Delta}$ ve $\hat{\Delta}_{Adj}$ test istatistikleri ile incelenmektedir. Delta analizlerinden elde edilen bulgular, her iki test istatistiğine göre de eğimlerin heterojen olduğunu ortaya koymaktadır.

Ampirik yaklaşımın ikinci aşamasında YKB’yi dikkate alan Pesaran’ın (2007) CIPS analizi kullanılarak incelenen serilerin birim kök yapısı sergileyip sergilemediği değerlendirilmiştir. CIPS analizinde ilk olarak Eşitlik 2’de gösterilen denklem tahmin edilmekte ve bu denklem üzerinden Eşitlik 3’teki formülasyon ile CIPS istatistiği hesaplanmaktadır.

$$\Delta Y_{i,t} = \alpha_i + \beta_i Y_{i,t-1} + \delta_i \bar{Y}_{t-1} + \gamma_i \Delta \bar{Y}_t + \varepsilon_{i,t} \quad (2)$$

$$CIPS = \frac{1}{N} \sum_{i=1}^N CADF_i \quad (3)$$

Eşitlik 3'te $CADF_i$, Eşitlik 2'deki kesitsel olarak arttırılmış Dickey Fuller istatistiğini temsil etmektedir. $CIPS$ istatistikleri, her birim için hesaplanmış olan t istatistik değerlerinin ortalamasını ifade etmektedir. CIPS analizin temel ve alternatif hipotezleri sırasıyla incelenen serinin birim köke sahip ve durağan olduğunu göstermektedir.

Tablo 3
CIPS Birim Kök Analizi Bulguları

Değişkenler	Test İstatistikleri	
	Düzye I(0)	Birinci Fark I(1)
DYY	-1.39	-2.55 ^b
VY	-2.11	-2.72 ^a
YO	-2.14	-3.68 ^a
EK	-2.20	-3.33 ^a

“a” ve “b” sırasıyla seri birim köke sahip değildir temel hipotezin “%1” ve “%5” anlamlılık seviyesinde reddedildiğini göstermektedir. Sabit terimli model kullanılmıştır. CIPS testi için bu çalışmadaki yıl ve birim sayısına göre kritik değerler %1 → -2.58, %5 → -2.33 ve %10 → -2.21'dir.

Tablo 3' te görüleceği üzere CIPS analiz sonuçları, incelenen tüm değişkenlerin düzeyde birim köke sahipken birinci farkları alındığında durağanlık sergilediklerini açığa çıkarmaktadır. Bu sonuç, incelenen tüm değişkenlerin I(1) yapısı gösterdiği anlamına gelmekte ve bu bulgu araştırma modeli için uzun dönemli ilişkinin incelenebileceğini ortaya koymaktadır.

Araştırmanın üçüncü aşamasında araştırma modelinde yer alan DYY değişkeni ile açıklayıcı değişkenler arasındaki uzun dönemli ilişkinin araştırılmasına odaklanılmıştır. Bu araştırma için Westerlund ve Edgerton'un (2007) LM bootstrap eşbütünleşme prosedürü kullanılmıştır. LM eşbütünleşme prosedüründe, eşbütünleşme ilişkisi vardır temel hipotezi altında aşağıdaki test istatistiğini ile uzun vadeli ilişki araştırılmaktadır:

$$LM_N^+ = \frac{1}{NT^2} \sum_{i=1}^N \sum_{t=1}^T \hat{w}_i^{-2} s_{it}^2 \quad (4)$$

Burada $[\hat{w}_i^2]$, hata terimlerinin uzun vadeli varyanslarını ifade ederken $[s_{it}^2]$, hata terimlerinin kısmi toplamlarını ifade etmektedir.

Tablo 4
LM Eşbütünleşme Analizi Sonuçları

Model	LM İstatistiği (LM_N^+)	Olasılık
Sabitli	2.23	0.709
Sabit+ trendli	3.20	0.933

Not: Bootstrap işlemi 10.000 tekrarda gerçekleştirilmiştir.

LM eşbütünleşme analizi bulguları, Eşitlik 1'deki modelde DYY ve açıklayıcı değişkenlerin uzun vadede birlikte hareket ettiğini ortaya koymaktadır.

Dördüncü aşamada, uzun vadeli ilişkinin büyüklüğü Eberhardt ve Bond (2009) AMG analizi ile incelenmiş ve şu bulgulara ulaşılmıştır.

Tablo 5
AMG Uzun Dönem Tahmin Sonuçları

Ülke	LnVY	Olasılık	LnYO	Olasılık	LnEK	Olasılık
Brezilya	0.31	0.698	-0.05	0.971	1.53**	0.044
Çin	-4.24	0.245	0.99*	0.005	0.16	0.893
Hindistan	-1.29	0.156	-0.44	0.269	1.56*	0.000
Güney Afrika	-7.62*	0.003	0.17	0.230	0.75	0.493
Rusya	1.96	0.251	0.23	0.678	0.82	0.645
Türkiye	1.39*	0.000	-1.04	0.155	4.67	0.163
Panel	-1.58	0.295	-0.02	0.927	1.58**	0.016

Not: (*) ve (**) sırasıyla “%1” ve “%5” anlamlılık seviyesinde uzun dönemli ilişkiye ait katsayıların istatistiksel olarak anlamlı olduğunu göstermektedir.

AMG uzun dönem tahmin sonuçları, Brezilya, Hindistan ve BRICS-T ülkelerine ait panelde ekonomik küreselleşmenin doğrudan yabancı yatırımları artırdığını göstermektedir. Analizden elde edilen bir diğer bulgu ise, Çin'de yatırım özgürlüğünün doğrudan yabancı yatırımları artırdığı yönündedir. Son olarak, vergi yükünün Güney Afrika'da doğrudan yabancı yatırımları azaltırken Türkiye'de artırdığı bulgusu dikkat çekmektedir.

Sonuç ve Politika Önerileri

BRICS-T ülkelerindeki ekonomik küreselleşme, vergi yükü ve yatırım özgürlüğü, doğrudan yabancı yatırımlar üzerinde çeşitli yönlerden etkilere sahip olabilir. Küreselleşmeyle birlikte üretim ve tüketim faaliyetleri artabilir (Aydın, Degirmenci ve Yavuz, 2023). Ekonomik küreselleşme, genişleyen pazarlar ve serbest ticaret anlaşmaları yoluyla doğrudan yabancı yatırımları teşvik ederken, aynı zamanda yerel işletmelerin rekabet gücünü de olumsuz etkileyebilir (Büthe ve Milner, 2008). Vergi yükü artışları, yatırımcıları caydırabilir ve yatırım özgürlüğündeki kısıtlamalar, yatırımların serbest akışını engelleyebilir (Helmy, 2013). Yatırım özgürlüğündeki kısıtlamaların azaltılması, yabancı yatırımcılar için daha çekici bir ortam yaratabilir ve doğrudan yabancı yatırımları artırabilir. Ancak, aşırı derecede serbest bir ortam da yerel ekonomilerde istikrarsızlığa yol açabilir ve yatırımların sürdürülebilirliğini tehdit edebilir. Bu nedenle, yatırım özgürlüğünün dengeli bir şekilde ele alınması, yerel ekonomilerin kalkınması için önemlidir. Bu çalışma, BRICS-T ülkelerindeki bu etkileşimleri detaylı bir şekilde analiz ederek, doğrudan yabancı yatırımların bu bölgelerdeki rolünü daha iyi anlamayı ve uygun politika önlemlerini tartışmayı amaçlamaktadır. Bu amaçla bu çalışmada 1995-2021 dönemi verileri kullanılarak BRICS-T ülkelerinde ekonomik küreselleşme, yatırım özgürlüğü ve vergi yükünün doğrudan yabancı yatırımlar üzerindeki etkileri incelenmektedir. Çalışma sonuçlarına göre, Brezilya, Hindistan ve BRICS-T ülkelerine ait panelde ekonomik küreselleşme doğrudan yabancı yatırımları artırmaktadır. İncelenen ülkeler farklı olsa da bu sonuçlar, Carkovic ve Levine (2005) ve Blonigen ve Wang (2005) ile benzerlik göstermektedir. Brezilya ve Hindistan doğrudan yabancı yatırımları teşvik edecek çeşitli yönere sahip ülkelerdir. Hindistan, ülkenin gelişen inovasyon ortamı, finansal kaynaklar ve teşvik politikaları, yabancı yatırımcılar için çekici bir yatırım ortamı sunmaktadır (Invest India, 2024). Brezilya ise, ülkenin ekonomik büyümesi ve teşvik politikaları, küresel yatırımcıların ilgisini çekmektedir. Ancak, bu ülkelerin bazı zorlukları da bulunmaktadır (U.S. Department of State, 2023). Örneğin, Brezilya'da yüksek ulaşım ve işgücü maliyetleri ile devam eden siyasi belirsizlikler, yatırımları engelleyebilir. Hindistan'da ise yatırımları kısıtlayıcı vergi, yerel içerik ve düzenleyici gereklilikler gibi endişeler bulunmaktadır. Bu nedenle, bu ülkelerin yatırım çekme potansiyelini artırmak için politika ve düzenlemelerin iyileştirilmesi önemlidir. Panelde de ekonomik küreselleşmeye dair sonuçlar benzerlik göstermektedir. BRICS-T üyesi olan diğer ülkelerin sonuçları anlamlı olmasa da bu ülkeler toplu olarak değerlendirildiğinde birbirleri arasındaki finansal ve ticari ilişkileri doğrudan yabancı yatırımları artıracak şekilde kullanabildikleri görülmektedir. Bu bağlamda

Brezilya ve Hindistan'ın ekonomi politikalarının diğer ülkeler tarafından incelenmesi önemlidir. Diğer ülkelerin spesifik özellikleri göz önünde bulundurularak bu modellerin kendi politikalarına entegre edilmesi etkili olabilir.

Analizden elde edilen bir diğer bulgu ise, Çin'de yatırım özgürlüğünün doğrudan yabancı yatırımları artırdığı yönündedir. Bu sonuç Cheung ve Moore'nin (2010) sonuçlarıyla örtüşmektedir. Çin büyük potansiyele sahip olmasına rağmen piyasaların çoğulukla devlet kontrolünde tutulduğu bir ülkedir. Kamu mülkiyeti ve devlet mülkiyetindeki işletmeler ağırlıktadır. Öte yandan Çin ekonomik özgürlük bakımından 206 ülke arasından 154. sırada yer almaktadır (The Heritage Foundation, 2023). Geniş coğrafyasının sunduğu büyük potansiyelleri değerlendirmeye çalışan Çin, özellikle temiz teknolojilerin geliştirilmesi için yatırımcılara çeşitli teşvikler sunmaya başlamıştır. Ampirik sonuçlarımız ışığında Çin'in yabancı yatırımcıları ülkeye çekmek için bu teşviklerini artırarak yatırımcılar için daha özgür bir ortam sunması etkili olabilir.

Son olarak çalışma sonuçlarına göre, vergi yükü Güney Afrika'da doğrudan yabancı yatırımları azaltırken Türkiye'de artırmaktadır. Vergi yükünün doğrudan yabancı yatırımlar üzerinde farklı etkilere sahip olması, çeşitli faktörlere bağlı olarak değişebilir. Öncelikle, Güney Afrika'da vergi yükünün doğrudan yabancı yatırımları azaltmasının nedenleri arasında vergi politikalarının karmaşıklığı ve vergi oranlarının yüksek olması yer alabilir. Yüksek vergi oranları ve karmaşık vergi sistemi, yatırımcıların karlılığı azaltabilir ve yatırım yapmayı caydırabilir. Türkiye'de vergi yükünün olumlu sonuçlarının çeşitli nedenleri olabilir. Birincisi vergi yükündeki artışın kamu gelirlerinin artmasına ve kamu hizmetlerine yapılan yatırımların artırılmasına olanak tanıyabileceği düşünülebilir. Bu durum, altyapı gelişimine, eğitim ve sağlık hizmetlerine yapılan yatırımların artmasına ve dolayısıyla iş ortamının iyileşmesine katkıda bulunabilir. İyileşen iş ortamı, yabancı yatırımcılar için çekici bir faktör olabilir ve dolayısıyla yatırımların artmasına yol açabilir. İkincisi vergi yükündeki artış, devletin maliye politikalarını dengelemesine ve ekonomik istikrarı korumasına yardımcı olabilir. Diğer bir ifadeyle, yatırımcılar için vergi politikalarında istikrarın sağlandığı izlenimini vererek uzun vadeli planlama ve yatırım bağlamında güven ortamı oluşturabilir. Bu, dış yatırımcılar için ülkenin makroekonomik çerçevesinin daha sağlam olduğu anlamına gelebilir ve dolayısıyla yatırımları artırabilir. Son olarak çalışmada kullanılan vergi yükü genel bir gösterege olup tüm mükellefleri kapsamaktadır. Dolayısıyla vergi yükü genel olarak artmasına rağmen yabancı yatırımcıların vergi yükünde önemli bir değişiklik olmayabilir. Öte yandan yabancı yatırımcıların görünürde vergi yükü artmasına rağmen ülkede yatırım yapması halinde yabancı yatırımcılara uygulanan vergi iadesi gibi teşvik temelli politikalar uygulanmaktadır. Bu politikalar sebebiyle vergi yükü, yatırımcılar için olumlu etki ortaya çıkarabilir.

Sonuçlar genel olarak değerlendirildiğinde panelde ekonomik küreselleşme haricindeki değişkenlerin doğrudan yabancı yatırımlar üzerinde etkili olmadığı görülmektedir. Bu bağlamda bu ülkelerde genel olarak vergi politikaları gözden geçirilmelidir. Rekabetçi vergi oranları ve teşviklerle birlikte vergi sisteminin şeffaflığı ve basitliği de artırılmalıdır. Nitekim vergi sisteminin karmaşık olması vergi politikaların etkinliğini olumsuz yönde etkileyebilir (Değirmenci ve Beşel, 2022). Öte yandan güvenli, istikrarlı ve etkili bir ortam sağlamak için düzenleyici reformlar yapılmalıdır. Bu noktada bürokratik engellerin azaltılması yatırımcılar için cazip gelebilir. Öte yandan yüksek nitelikli işgücü ve ülke içindeki yenilikler yatırımcıları çekmek için önemlidir. Vergi politikasının bu kapsamda yenilikler ve nitelikli işgücü için avantaj oluşturacak şekilde düzenlenmesi önerilmektedir. Son olarak BRICS-T ülkeleri, dış ticareti kolaylaştıran politikaları desteklemelidir. Serbest ticaret anlaşmalarının ve ticaret koridorlarının geliştirilmesi, bölgesel entegrasyonu ve küresel ticareti teşvik edebilir.

Son olarak bu çalışma her ne kadar sağlam ampirik bulgular ortaya koysa da bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Öncelikle sonuçlar BRICS-T ülkeleri kapsamında değerlendirilmelidir. Bu sonuçlar diğer ülkelere genellenemeyebilir. Ayrıca çalışmanın veri dönemi 1995-2021 dönemiyle sınırlıdır. Ticari ve finansal etkileşimin olası etkileri daha uzun vadede değişiklik gösterebilir. Öte yandan doğrudan yabancı yatırım açısından ev sahibi ülkenin gelişmişlik düzeyi, kurumsal kalitesi ve politika

ortamı gibi faktörlere bağlı olarak değişiklik gösterebilmektedir. Bu bağlamda gelecekteki çalışmalar bu faktörleri de göz önünde bulundurarak literatüre katkıda bulunabilir.

Araştırmacıların Katkı Oranı

Yazarların çalışmaya olan katkıları eşit düzeydedir

Çıkar Çatışması

Çalışmada çıkar çatışması oluşturabilecek herhangi bir durum bulunmamaktadır.

Kaynaklar

Abdioğlu, N., Biniş, M. and Arslan, M. (2016). The effect of corporate tax rate on foreign direct investment: A panel study for OECD countries. *Ege Academic Review*, 16(4), 599-610.

Aizenman, J. and Noy, I. (2009). Endogenous financial and trade openness. *Review of Development Economics*, 13(2), 175-189.

Akar, G. ve Özcan, M. (2020). Ekonomik özgürlük ve turizm ilişkisi: Panel veri analizi. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(3), 958-973.

Alfaro, L., Chanda, A., Kalemli-Ozcan, S. and Sayek, S. (2004). FDI and economic growth: the role of local financial markets. *Journal of international economics*, 64(1), 89-112.

Al-Sadig, A. (2009) Effects of corruption on FDI inflows. *The Cato Journal*, 29, 267–294.

Aluko, O. A., Chen, G. S. and Opoku, E. E. O. (2023). Is foreign direct investment globalization-induced or a myth? A tale of Africa. *International Journal of Finance & Economics*, 28(3), 2651-2663.

Ayaydın, H. (2010). Doğrudan yabancı yatırımlar ile ekonomik büyüme arasındaki ilişkinin incelenmesi: Türkiye örneği. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 26(1), 133-145.

Aydin, M. and Degirmenci, T. (2024). The role of greenfield investment and investment freedom on environmental quality: testing the EKC hypothesis for EU countries. *International Journal of Sustainable Development & World Ecology*, 1-11.

Aydin, M., Degirmenci, T. and Yavuz, H. (2023). The Influence of Multifactor Productivity, Research and Development Expenditure, Renewable Energy Consumption on Ecological Footprint in G7 Countries: Testing the Environmental Kuznets Curve Hypothesis. *Environmental Modeling & Assessment*, 28, 1-16.

Bengoa, M. and Sanchez-Robles, B. (2003). Foreign direct investment, economic freedom and growth: new evidence from Latin America. *European journal of political economy*, 19(3), 529-545.

Bergstrand, J. H. and Egger, P. (2013). What determines BITs?. *Journal of International Economics*, 90(1), 107-122.

Blonigen, B. A. and Piger, J. (2014). Determinants of foreign direct investment. *Canadian Journal of Economics/Revue canadienne d'économique*, 47(3), 775-812.

- Blonigen, B. and Wang, M. (2004). *Inappropriate pooling of wealthy and poor countries in empirical FDI studies*. Washington, DC: Institute for International Economics. Retrieved from www.nber.org/papers/w10378 in 15.02.2024
- Breusch, T. S. and Pagan, A. R. (1980). The Lagrange multiplier test and its applications to model specification in econometrics. *The review of economic studies*, 47(1), 239-253.
- Busse, M. and Hefeker, C. (2007). Political risk, institutions and foreign direct investment. *European journal of political economy*, 23(2), 397-415.
- Büthe, T. and Milner, H. V. (2008). The politics of foreign direct investment into developing countries: increasing FDI through international trade agreements?. *American journal of political science*, 52(4), 741-762.
- Camara, A. (2023). The effect of foreign direct investment on tax revenue. *Comparative Economic Studies*, 65(1), 168-190.
- Carkovic, M. and Levine, R. (2005). Does foreign direct investment accelerate economic growth. T. Moran, E. Graham and M. Blomström (Ed.), *Does foreign direct investment promote development* (195, 220). Washington, DC: Automated Graphic Systems, Inc.
- Carp, L. (2014). Financial globalization and capital flows volatility effects on economic growth. *Procedia Economics and Finance*, 15, 350-356.
- Chakrabarti, A. (2001). The determinants of foreign direct investments: Sensitivity analyses of cross-country regressions. *kyklos*, 54(1), 89-114.
- Chen, M. X. and Moore, M. O. (2010). Location decision of heterogeneous multinational firms. *Journal of International Economics*, 80(2), 188-199.
- Cheung, Y. W. and Qian, X. (2010). Capital flight: China's experience. *Review of Development Economics*, 14(2), 227-247.
- Chirilă-Donciu, E. (2013). Globalization and foreign direct investments. *CES Working Papers*, 5(2), 177-186.
- Goh, C. and Javorcik, B. S. (2005). Trade protection and industry wage structure in Poland. A. Harrison (Ed.), *Globalization and Poverty* (337-372). Chicago: University of Chicago Press.
- Clausing, K. A. (2009). Multinational firm tax avoidance and tax policy. *National Tax Journal*, 62(4), 703-725.
- Çoban, M. N. (2020). Ekonomik kompleksite ve insani gelişmişlik ilişkisi: E7 ülkeleri için bir analiz. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(2), 467-479.
- Değirmenci, T. ve Beşel, F. (2022). Türkiye’de gelir üzerinden alınan vergilerin karmaşıklık analizi. *Maliye Dergisi*, 158, 182-178.
- Desai, M. A., Foley, C. F. and Hines Jr, J. R. (2007). Dividend policy inside the multinational firm. *Financial management*, 90(3), 5-26.

- Diamond J., Zodrow G. and Carroll, R. (2013). *Macroeconomic effects of lower corporate income tax rates recently enacted abroad*. London: Ernst & Young.
- Eberhardt, M. and Bond, S. (2009). *Cross-section dependence in nonstationary panel models: a novel estimator*. Retrieved from <https://mpira.ub.uni-muenchen.de/17692/> in 20.02.2024.
- El Fakiri, A. and Cherkaoui, K. (2024). Foreign direct investment and financial development in selected MENA region countries: Panel ARDL Approach. *Global Journal of Emerging Market Economies*, 16(1), 64-80.
- Elmawazini, K., Sharif, A., Manga, P. and Drucker, P. (2013). Trade globalization, financial globalization and inequality within south-east Europe and cis countries. *The Journal of Developing Areas*, 303-317.
- Faeth, I. (2009). Determinants of foreign direct investment—a tale of nine theoretical models. *Journal of Economic surveys*, 23(1), 165-196.
- Gorg, H. and Strobl, E. (2001). Multinational companies and productivity spillovers: A meta-analysis. *The economic journal*, 111(475), 723-739.
- Hartman, D. G. (1985). Tax policy and foreign direct investment. *Journal of Public economics*, 26(1), 107-121.
- Helmy, H. E. (2013). The impact of corruption on FDI: is MENA an exception?. *International Review of Applied Economics*, 27(4), 491-514.
- Hines, J. R. (1996). *Tax policy and the activities of multinational corporations*. Cambridge: National Bureau of Economic Research.
- Invest India. (2024). *National investment promotion and facilitation agency*. <https://www.investindia.gov.in/> adresinden 12.02.2024 tarihinde erişilmiştir.
- Jensen, N. M. and Malesky, E. J. (2018). Nonstate actors and compliance with international agreements: An empirical analysis of the OECD anti-bribery convention. *International Organization*, 72(1), 33-69.
- Kolstad, I. and Villanger, E. (2008). Determinants of foreign direct investment in services. *European Journal of Political Economy*, 24(2), 518-533.
- Korle, K., Amoah, A., Hughes, G., Pomeyie, P. and Ahiabor, G. (2020). Investigating the role of disaggregated economic freedom measures and FDI on human development in Africa. *Journal of Economic and Administrative Sciences*, 36(4), 303-321.
- Li, Q. and Resnick, A. (2003). Reversal of fortunes: Democratic institutions and foreign direct investment inflows to developing countries. *International organization*, 57(1), 175-211.
- Marković, M. R. (2008). Managing the organizational change and culture in the age of globalization. *Journal of business economics and management*, 9(1), 3-11.
- Markusen, J. R. and Maskus, K. E. (2002). Discriminating among alternative theories of the multinational enterprise. *Review of international economics*, 10(4), 694-707.

- Pandya, S. S. (2016). Political economy of foreign direct investment: Globalized production in the twenty-first century. *Annual Review of Political Science*, 19, 455-475.
- Pekarskiene, I. and Susniene, R. (2015). Features of foreign direct investment in the context of globalization. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 213, 204-210.
- Pesaran, M. H. (2004). *General diagnostic tests for cross section dependence in panels*. Cambridge Working Papers. Economics, 1240(1), 1.
- Pesaran, M. H. (2007). A simple panel unit root test in the presence of cross-section dependence. *Journal of applied econometrics*, 22(2), 265-312.
- Pesaran, M. H. (2015). Testing weak cross-sectional dependence in large panels. *Econometric reviews*, 34(6-10), 1089-1117.
- Pesaran, M. H. and Yamagata, T. (2008). Testing slope homogeneity in large panels. *Journal of econometrics*, 142(1), 50-93.
- Sadiq, M., Shinwari, R., Usman, M., Ozturk, I. and Maghyreh, A. I. (2022). Linking nuclear energy, human development and carbon emission in BRICS region: do external debt and financial globalization protect the environment?. *Nuclear Engineering and Technology*, 54(9), 3299-3309.
- Shikur, Z. H. (2024). Economic freedom, financial development and foreign direct investment inflows in African countries, 2007-2018. *Applied Econometrics and International Development*, 24(1), 83-98.
- The Heritage Foundation. (2023). *2023 Index of economic freedom, China*. Retrived from <https://www.heritage.org/> in 12.02.2024.
- U.S. Department of State. (2023). *2023 Investment Climate Statements*. Retrived from <https://www.state.gov/> in 12.02.2024.
- Uddin, M., Chowdhury, A., Zafar, S., Shafique, S. and Liu, J. (2019). Institutional determinants of inward FDI: Evidence from Pakistan. *International Business Review*, 28(2), 344-358.
- Ullah, S., Luo, R., Adebayo, T. S. and Kartal, M. T. (2023). Paving the ways toward sustainable development: the asymmetric effect of economic complexity, renewable electricity, and foreign direct investment on the environmental sustainability in BRICS-T. *Environment, Development and Sustainability*, 1-25.
- Wei, S. (2000). How taxing is corruption on international investors?. *Review of Economics and Statistics*, 82(1), 1-11.
- Wei, S. J. and Wu, Y. (2002). *Globalization and inequality without differences in data definition, legal system and other institutions*. Washington, DC: International Monetary Fund.
- Wei, Y. (2003). *Foreign direct investment in China*. Lancaster: Lancaster University Management School.
- Westerlund, J. and Edgerton, D. L. (2007). A panel bootstrap cointegration test. *Economics letters*, 97(3), 185-190.

Extended Abstract

Introduction

Economic globalization is a broad concept that includes commercial globalization and financial globalization. While commercial globalization means the spread of trade in goods and services across borders, financial globalization can be expressed as the expansion of capital flows beyond national borders and the integration of international financial markets (Elmawazini, 2013). These two elements constitute important components of economic globalization and are seen as having significant potential impacts on foreign direct investment. Business globalization leads to increased international trade and reduced trade barriers. This could increase foreign direct investment because more trade could increase marketing and distribution opportunities for foreign investors. However, it could also create more competition for local businesses. While a more open business environment encourages local businesses to increase their ability to cope with international competition, it can also trigger the weakness or even closure of local businesses in some sectors (Marković, 2008). Financial globalization leads to the liberalization of capital flows and the integration of international financial markets. This situation can increase foreign direct investments because liberalization of capital movements can enable foreign investors to transfer capital more easily and quickly (Carp, 2014). Changes in tax policies can attract or hinder foreign direct investment. While low tax rates encourage investment, excessive regulations or high tax burdens may deter investors. Due to these strong effects of the tax burden on the economy, it is considered a component of economic freedom. If the tax burden is more than the optimum level, it will negatively affect taxpayers' decisions and preferences and restrict them economically. Freedom of investment, like tax burden, is also considered one of the economic freedoms. Investment freedom is measured as an index consisting of many different indicators. Restrictions on investment freedom can have similar effects on the tax burden. While greater freedom and flexibility attract foreign investors, excessive restrictions may limit investment flows (Korle, Amoah, Hughes, Pomeyie and Ahiabor, 2020). In the global economy, BRICS-T countries attract attention with their increasing role in economic growth and international trade. In this context, foreign direct investments are considered an important factor in these countries. BRICS-T countries have large markets and dynamic business environments that represent a significant part of the world economy. These countries have advantages such as low-cost labor, natural resource wealth, and rapidly growing consumer demands (Sadiq, Shinwari, Usman, Ozturk and Maghyereh, 2022; Ullah, Luo, Adebayo and Kartal, 2023). Based on this motivation and the above theoretical background, this study investigates the effects of economic globalization, tax burden, and investment freedom on foreign direct investments in BRICS-T countries for the period 1995-2021. As a result of comprehensive literature research, no study was found that examined these variables together regarding the determinants of foreign direct investors. In addition, the majority of studies are focused on a single country, and studies on countries that have an important place in international trade, such as BRICS-T countries, have been neglected. These aspects of the study are expected to create a new perspective and discussion area in the literature.

In general, the literature suggests that economic globalization, lower tax burdens, and greater investment freedom are positively associated with FDI inflows. However, this relationship may vary depending on factors such as the host country's development level, institutional quality, and policy environment. Additionally, it is important to consider other factors, such as market size, infrastructure, and political stability, when analyzing the determinants of foreign direct investment. However, more research on this subject needs to be conducted, and a more in-depth examination of the effects of policy changes in different countries on foreign direct investment flows is required.

Method

This study aims to reveal the impact of VY, YO and YO on FDI in BRICS-T countries in the 1995-2021 period with panel cointegration and long-term estimators. This research uses a model that

includes the three explanatory variables shown in Equation 1 to examine the factors affecting FDI. A detailed breakdown of the information about the variables used in the study is presented in Table 1.

Findings

The empirical research phase of this study was planned in four stages as seen in Figure 1. In the first stage, cross-section dependence and slope homogeneity were investigated. The research results reveal that cross-sectional dependence exists and the slopes are heterogeneous. In the second stage, it was evaluated whether the series examined exhibited unit roots. Unit root analysis results revealed that all variables examined had unit roots at level and were stationary when their first differences were taken. In the third stage, it was focused on investigating the long-run relationship between the FDI variable in the research model and the explanatory variables. Cointegration analysis findings revealed that FDI and explanatory variables move together in the long run in the model in Equation 1. In the fourth stage, the magnitude of the long-term relationship was examined with long-term estimators and the following findings were obtained: Long-term estimation results show that economic globalization increases direct foreign investments in the panel of Brazil, India and BRICS-T countries. Another finding from the analysis is that investment freedom in China increases foreign direct investments. Finally, the finding that the tax burden reduces foreign direct investments in South Africa and increases them in Turkey is noteworthy.

Conclusion, Discussion and Recommendations

By analyzing these interactions in BRICS-T countries in detail, this study aims to better understand the role of foreign direct investments in these regions and discuss appropriate policy measures. For this purpose, this study examines the effects of economic globalization, investment freedom, and tax burden on foreign direct investments in BRICS-T countries using data for the 1995-2021 period. According to the study results, economic globalization increases direct foreign investments in the panel of Brazil, India, and BRICS-T countries. Brazil and India are countries that have various aspects that will encourage foreign direct investments. India's developing innovation environment, financial resources, and incentive policies offer an attractive investment environment for foreign investors (Invest India, 2024). As for Brazil, the country's economic growth and incentive policies attract the attention of global investors. However, these countries also have some difficulties (U.S. Department of State, 2023). For example, in Brazil, high transportation and labor costs and ongoing political uncertainties may hinder investments. In India, there are concerns such as tax, local content, and regulatory requirements that restrict investments. Therefore, it is important to improve policies and regulations to increase the potential of these countries to attract investment.

When the results are evaluated in general, it can be seen that variables in the panel other than economic globalization do not have an effect on foreign direct investments. In this context, tax policies in general in these countries should be reviewed. The transparency and simplicity of the tax system should also be increased, along with competitive tax rates and incentives. As a matter of fact, the complexity of the tax system may negatively affect the effectiveness of tax policies (Değirmenci and Beşel, 2022). At this point, reducing bureaucratic obstacles may be attractive to investors. On the other hand, a highly qualified workforce and innovations within the country are important to attract investors. In this context, it is recommended that the tax policy be regulated in a way that will create an advantage for innovations and a qualified workforce. Finally, BRICS-T countries should support policies that facilitate foreign trade. The development of free trade agreements and trade corridors can promote regional integration and global trade.